

Stanovisko Evropského výboru regionů – Evropská politika seismického z odolnění budov a infrastruktury

(2018/C 054/11)

Zpravodaj: Vito Santarsiero (IT/SES), člen rady regionu Basilicata**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. podotýká, že nedávné studie seismického ohrožení na evropském kontinentu (např. projekt SHARE⁽¹⁾, financovaný ze 7. rámcového programu) sice potvrzují, že nejvyšší úroveň seismického ohrožení se týká země, jako je Itálie, Řecko, a Rumunsko, ale poukazují také na menší úroveň ohrožení v některých oblastech v zemích, jako je Francie, Německo, Belgie, Španělsko a Portugalsko. Jedná se i o nebezpečí spojená s tsunami;
2. konstatuje, že v členských státech Evropské unie (EU) existuje velké množství budov a infrastruktury, které vyžadují nemalou údržbu vzhledem ke své konstrukci, změnám okolních podmínek a norem ve stavebnictví. Pokud jde o budovy, ukazují údaje Eurostatu a institutu Building Performance Institute Europe (BPIE)⁽²⁾, že ze zhruba 25 miliard m² užitné podlahové plochy v zemích EU-27 (plus Švýcarsko a Norsko) bylo asi 40 % dokončeno před rokem 1960;
3. konstatuje, že některé země EU, zejména v oblasti Středomoří, byly v nedávné době postiženy ničivými zemětřeseními s vážnými společenskými i hospodářskými škodami. Zvláště závažná je bilance v Itálii, kde v posledních padesáti letech došlo k mnoha zemětřesením, jež si dohromady vyžádala více než 5 000 obětí a hospodářská škoda se odhaduje na zhruba 150 miliard EUR;
4. konstatuje, že z celosvětové analýzy proběhlých seizmických jevů vyplývá, že počet obětí a rozsah škod souvisí ve větší míře s nedostatečnou odolností budov a nepřipraveností postižených komunit, než s intenzitou seizmických jevů;
5. zdůrazňuje, že ze zkoumání dopadů zemětřesení na místní systémy, jejich strukturu osídlení, infrastrukturu i na ekonomický a výrobní systém vyplývá, že dochází k markantnímu zpomalení a často ke skutečnému zastavení procesů územního růstu;
6. zdůrazňuje, že zajištění bezpečnosti budov a infrastruktur znamená příznivě ovlivňovat také regionální politiku a politiku soudržnosti a cíle městského a venkovského růstu Evropské unie;
7. je toho názoru, že evropská politika seismického z odolnění budov a infrastruktury by měla být založena na přístupu v podobě víceúrovňové správy, v jehož rámci se budou v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality a analogicky s metodou prováděnou podle městské agendy EU koordinovat příslušné pravomoci na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni. Připomíná v této souvislosti, že úroveň EU je ve velké míře odpovědná za definici technických norem a vnitrostátní, regionální a místní úroveň zejména za stavební předpisy a urbánní plánování;
8. podotýká, že komplexní opatření k prevenci seismického ohrožení představují pro EU prioritní požadavek pro ochranu bezpečnosti jejích občanů, ochranu jejího historického a kulturního dědictví, omezení výdajů způsobených škodami na osobách a na majetku, zachování podmínek pro rozvoj území a prorůstových investic;

⁽¹⁾ (www.share-eu.org).⁽²⁾ BPIE, 2011. *Europe's buildings under the microscope. A country-by-country review of the energy performance of buildings.*

9. zdůrazňuje, že především místní a regionální orgány mají politickou a institucionální odpovědnost za ochranu svých občanů, jednak protože představují první úroveň správy, která má zaručit záchranné operace a pomoci obyvatelstvu v mimořádné situaci, jednak protože hrají důležitou roli ve fázi plánování pro případ mimořádných situací a v přípravě preventivních opatření, a to jak strukturálních (operace), tak nestrukturálních (informace);

10. zdůrazňuje rovněž, že místní a regionální orgány jakožto orgány, které jsou nejbližší občanům, u nich mohou stimulovat zvyšování povědomí o právu/povinnosti předcházet rizikům a následný aktivní přístup k jejich zmírňování;

OPATŘENÍ KE ZMÍRNĚNÍ SEISMICKÉHO OHROŽENÍ

11. domnívá se, že by se vzhledem k velkému množství soukromých i veřejných budov a infrastruktury, u něhož je potřeba zasáhnout, měla na základě jednotných evropských kritérií (Eurokódy a další) stanovit klasifikace seismické odolnosti budov a infrastruktury;

12. vyzývá Evropskou komisi, aby podnítila dialog s odvětvím pojišťovnictví na celoevropské úrovni s cílem nalézt finanční pobídku v podobě slevy na pojistném v průběhu rekonstrukce, a považuje za vhodné prohloubit ekonomickou udržitelnost a případné výhody plynoucí z posílení systému pojistného krytí a stanovit opatření týkající se společného sdílení rizik;

13. považuje za užitečné, aby se za účelem podpory rozvoje zmírňujících opatření prostřednictvím zvýšeného povědomí komunit popsaly jak následky možných seismických jevů, tak zejména výhody zodolnění, pokud jde o zmírnění společenského (zejména ztrát na životech) a hospodářského dopadu, a jasně se o nich informovalo;

14. konstatuje, že zatím nejsou k dispozici přesné metody a výsledky, jež lze snadno předat netechnickým zúčastněným stranám (administrátoři, občané atd.) a které se týkají hlavních výhod, které mohou vyplývat z provádění preventivních opatření k zodolnění, a proto je důležité hlouběji se tímto tématem zabývat a vyčlenit financování na specifické výzkumné činnosti;

15. domnívá se, že v zájmu optimalizace a správného zaměření technického a ekonomického úsilí, jehož cílem je zmírnění seismického ohrožení stávajících budov, je jako výchozí bod pro další významná opatření a významné veřejné a soukromé iniciativy důležité prosazovat znalosti a analýzy týkající se nedostatečné odolnosti stávajících struktur a za tímto účelem povzbuzovat rozsáhlé shromažďování údajů pro statistické vyhodnocování a stanovit společné priority a metodiku, jež budou držet krok s vývojem právních předpisů v této oblasti, a pobídky či financování;

16. podotýká, že zkušenosti z některých členských států, jako je například Itálie, dokládají malou ochotu k investicím do vhodných opatření, pokud jde o starší majitele nebo o rekreační objekty. Jako vhodné se proto jeví kroky v oblasti informování těchto kategorií a druhů pobídek neomezující se pouze na hlavní bydlení. Uznává totiž, že je třeba pozměnit opatření zaměřená na analýzu a renovaci stávajících budov mj. na základě studií a zkušeností, jež zasazují jednotlivé budovy do rámce hodnocení nedostatečné odolnosti celé městské oblasti nebo aglomerace, a rozpoznat tak případné problémy převládající ve skutečných podmínkách využívání budov;

17. konstatuje, že v evropských zemích již probíhá rozsáhlá renovace veřejných a soukromých budov s cílem zvýšit jejich energetickou účinnost, která se financuje i z evropských fondů, ale že se tyto zásahy obecně netýkají otázky konstrukční bezpečnosti a ochrany před zemětřesením;

18. zdůrazňuje naproti tomu, že je zapotřebí provést efektivní renovaci prostřednictvím integrovaných a udržitelných zásahů, díky nimž bude možné dosáhnout co nejméně invazivním způsobem současného zvýšení seismické odolnosti a energetické účinnosti;

19. považuje za zásadní, aby se kromě preventivních strukturálních opatření rozvíjela také preventivní „nestrukturální“ opatření, zaměřená obecně na rozvoj vědomostí o seismickém ohrožení a konkrétně na zvýšení povědomí a zlepšení aktivního chování občanů;

20. je přesvědčen, že preventivní strukturální opatření mohou mít kromě zmírňování ohrožení pozitivní dopad na životní prostředí, a sice prostřednictvím prodloužení životnosti staveb a následného omezení demoličních zásahů a rekonstrukce po zemětřesení. Tento záměr je zdůrazněn rovněž v evropském nařízení o stavebních výrobcích ((EU) č. 305/2011), které oproti jeho předchozímu znění (89/106/EHS) zavedlo sedmý základní požadavek na stavby, a sice „udržitelné využívání přírodních zdrojů“;

21. uznává, že program seismického z odolnění sice vyžaduje obrovské zdroje a je velmi zatěžující v regionech a členských státech s vysokým a rozšířeným seismickým ohrožením, přispívá však všude k zaměstnanosti a hospodářskému růstu, a zejména k oživení stavebního trhu;

22. považuje za důležité, aby se zásahy k seismickému z odolnění regulovaly evropským rámcem technických norem, jež se zabývají také otázkou seismického z odolnění stávajících staveb na základě uceleného přístupu, jehož cílem je zajistit bezpečnost, odolnost a trvanlivost;

23. je toho názoru, že by bylo vhodné založit platformu EU pro výměnu poznatků, zkušeností a osvědčených postupů na různých úrovních v zemích EU;

NOVÁ EVROPSKÁ POLITIKA PRO ZMÍRNĚNÍ SEISMICKÉHO OHROŽENÍ

24. podporuje a opakuje to, co je zdůrazněno ve stanovisku k sendajskému rámci⁽³⁾, tj. že by všechny projekty EU související s budováním nové infrastruktury měly zaručit odpovídající schopnost odolávat katastrofám, a poukazuje zároveň na to, že tento cíl může někdy znamenat zvýšení nákladů;

25. navrhuje, že by se parametry charakterizující seismické ohrožení určité oblasti a analogicky i parametry charakterizující ohrožení jinými přírodními pohromami, jež budou určeny na základě vhodně definovaných kritérií, mohly zahrnout mezi referenční parametry rozdělování evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) mezi evropskými regiony, a zdůrazňuje, že EU musí vyžadovat, aby byly všechny prvky infrastruktury postavené s využitím ESIF a všech dalších fondů EU odolné vůči katastrofám;

26. navrhuje, že by právní předpisy EU mohly stanovit, aby se ESIF využívaly na zvyšování seismické odolnosti veřejných i soukromých nemovitých statků a infrastruktury silniční dopravy i služeb, jež jsou strategické pro země EU;

27. navrhuje, aby se v akčním plánu počítalo s renovací všech budov spojených s veřejným prostorem, včetně rezidenčních. Veřejný prostor by měl jednak představovat bezpečné místo v případě mimořádných událostí a kromě toho by tato renovace měla představovat dlouhodobou urbánní strategii, v níž by se mělo počítat s přesunem rezidentů do veřejných prostor umožňujících jejich ochranu;

28. vyzývá Evropskou komisi, aby v koordinaci s členskými státy a v příslušném případě místními a regionálními orgány vytvořila akční plán pro seismické z odolnění budov a infrastruktury ve smyslu čl. 5 odst. 5 písm. b) nařízení (EU) č. 1301/2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj. Dále žádá členské státy a místní a regionální orgány, aby plně využívaly podpory, již této investiční prioritě poskytují operační programy regionálního rozvoje;

29. navrhuje, aby tak byl vyslán silný signál k podpoře investic, mj. prostřednictvím spolupráce veřejného a soukromého sektoru, do seismického z odolnění budov a infrastruktury se zvláštním důrazem na zachování kulturního a historického dědictví, na strategickou infrastrukturu a na zemědělské a průmyslové stavby a infrastrukturu;

30. žádá, aby se usilovalo o zvýšení investic do výzkumu a inovací v oblasti ochrany staveb před zemětřesením, včetně přípravy rozsáhlých informačních a vzdělávacích programů;

31. vyzývá dotčené členské státy a regiony, aby zahrnuly seismické z odolnění stávajících budov jako prioritu do svých operačních programů regionálního rozvoje, a zdůrazňuje, že je potřeba vyčlenit finanční zdroje na prevenci seismického ohrožení, mj. prostřednictvím vhodných nástrojů pobídek;

⁽³⁾ Viz stanovisko Akční plán pro sendajský rámec pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030, NAT-VI/015, zpravodaj: Adam Banaszak (PL/EKR).

32. domnívá se, že se při provádění návrhů uvedených v předcházejících odstavcích musí zohlednit mapy seismického nebezpečí a ohrožení každé země či regionu, aby se optimalizovaly zdroje a výsledky. Proto navrhuje, aby se podporovala vhodná výzkumná činnost na jejich tvorbu, nebo, v případě jejich existence, na jejich aktualizaci;
33. domnívá se, že akční plán navržený Komisí by mohl být vhodným nástrojem k další podpoře seismického zodolnění stávajících staveb jakožto priority operačních programů regionálního rozvoje v členských státech;
34. podotýká, že společné akce v této oblasti mohou být potenciálně účinnější než dílčí opatření zavedená jednotlivými členskými státy, a proto vyzývá k jednotnému a koordinovanému úsilí v oblasti ochrany před zemětřesením a seismického zodolnění staveb;
35. doporučuje, aby se v souladu s cíli stanovenými v prioritě 1 sendajského rámce propagovaly a podporovaly iniciativy v oblasti popularizace a informování občanů na místní i vnitrostátní úrovni, jejichž cílem bude podpora šíření kultury prevence.

V Bruselu dne 11. října 2017.

předseda
Evropského výboru regionů
Karl-Heinz LAMBERTZ
